

มอญ ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี: วิถีและพลัง

MON IN BANMUANG SUBDISTRICT BANPONG DISTRICT RATCHABURI PROVINCE: WAY OF LIFE AND POWER.

อิมธิรา อ่อนคำ¹, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด หนูอิม²
Imthira Onkam¹, Assistant Professor Dr.Booncherd Nu-im²
สาขาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา^{1,2},
mjmj_22@hotmail.com¹, booncher@buu.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเข้ามาตั้งถิ่นฐาน พัฒนาการ วิถีชีวิต และบทบาทของชาวมอญ ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี รวมถึงวิเคราะห์การผสมกลมกลืนของมอญจนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย โดยการใช้พลังต่าง ๆ ในการขับเคลื่อน เพื่อให้ความเป็นมอญยังคงดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและนำเสนอในรูปแบบวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ชาวมอญ ตำบลบ้านม่วง อพยพเข้ามาในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งชาวมอญที่อาศัยอยู่ในตำบลบ้านม่วง ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณริมแม่น้ำแม่กลองในจังหวัดราชบุรี ชาวมอญกลุ่มนี้มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย อาชีพหลักคือ การทำนา การจับสัตว์น้ำและภูมิปัญญาด้านการทอผ้า เมื่อประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้วิถีชีวิตของชาวมอญเกิดการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจากเดิมที่มีวิถีชีวิตแบบพอเพียงได้เปลี่ยนไปเป็นแบบทุนนิยม ดังเช่นสังคมไทยปัจจุบัน ถือว่าวิถีชีวิตของชาวมอญได้รับผลกระทบทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของสังคมไทย จนทำให้ชาวมอญตำบลบ้านม่วงแห่งนี้ได้กลืนกลายเป็นคนไทยเชื้อสายมอญในที่สุด อย่างไรก็ตาม ชาวมอญที่นี้ก็ยังสามารถที่จะปรับตัวได้เป็นอย่างดี อันเนื่องจากการมีรูปร่างหน้าตา รวมถึงการนับถือศาสนาพุทธเช่นเดียวกับคนไทย แต่มีข้อที่แตกต่างคือ ภาษาและวัฒนธรรมความเชื่อบางประการ ดังนั้น จึงทำให้ชาวมอญแห่งนี้ยังคงมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เข้มแข็งอยู่ในปัจจุบัน อันเกิดจากความสามัคคีของคนในชุมชนที่ร่วมใจกันอนุรักษ์ รวมถึงพลังของชาวมอญทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ทำให้ชาวมอญได้กล้าแสดงออกถึงความเป็นชาติพันธุ์ของตนเอง โดยการใช้สื่อในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจากความพยายามดังกล่าวนี้ทำให้ชาวมอญตำบลบ้านม่วงสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: มอญ, วิถี, พลัง

Abstract

The objective of this research is to educate the settlement, development, way of life and role of Mon in Banmuang sub-district, Banpong district, Ratchaburi province including analyze about the adaptive of Morn be a part of Thai's society which using the internal power to drive for keeping the identity until present. This research is qualitative research and present in a descriptive method.

The result of this research shown that Mon in Banmuang sub-district emigrated to Thailand during Ayutthaya era to the beginning of Rattanakosin era. For the first of Mon at Banmuang sub-district was

emigrated to settle in this area of Meklong river, Ratchaburi province. For Mon at Banmuang Sub-district has a simple life, the main business is a farmer, fisheries, and craft man. While Thailand has developed, the way of life of Mon has been changed from simple life as the past to a capitalism as same as Thai society. This cause has affected not only an external cause but also internal cause of Mon that changed the way of life of Mon merged to Thai-Mon. Whatever, for Morn at Banmuang, there has a well adaptive because they have a similar looking as Thai and they respect to Buddhism. But they have another different thing as Mon Language and some unique belief. As for this reason, Mon has still conserved the own culture and tradition until now. The unite of Mon's community included the power of Mon's community has encouraged and conserved to be the own race. The power of Mon's life is spreading many kinds of media. In the result, Mon in Banmuang sub-district has been lived with Thai Society until now.

Keyword: Mon, Way of Life, Power

บทนำ

ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามาอยู่ในสังคมไทยหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ทุก ๆ กลุ่มที่เข้ามาล้วนแต่มีความแตกต่างกัน กลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มต่างนำเอารูปแบบการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และภาษาของตนเองเข้ามารวมอยู่ด้วย เมื่อกลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้ามาอยู่ในสังคมไทยต่างก็มีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสังคม วัฒนธรรมหลักของไทยด้วยกันทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนไทยได้อย่างสงบสุขแม้ว่ากลุ่ม ชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ จะมีวัฒนธรรมย่อย เช่น ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ฯลฯ นั้นแต่กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ก็ยังคงยึดถือวัฒนธรรมของไทยเป็นหลักในการดำรงชีวิตเช่นกัน (ทวี ธีระวงศ์เสรี, 2517) ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมเดิมของตนได้อย่างเหนียวแน่น เช่น การรักษาภาษาของตน รักษาวัฒนธรรม ความเชื่อ พิธีกรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ และกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้วิจัยมีความสนใจและเห็นว่ายังเป็นกลุ่มที่ยังคงรักษาสิ่งเหล่านี้ไว้ได้อย่างเข้มแข็งและยังคงยึดถือปฏิบัติไว้ได้อย่างเหนียวแน่น คือ กลุ่มชาติพันธุ์มอญ หรือเรียกว่า “ชาวมอญ”

หนังสือนำชมพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วง (กระทรวงวัฒนธรรม, 2550) กล่าวไว้ว่า มอญได้อพยพมาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ชาวมอญกลุ่มนี้มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เครื่องครัดในจารีตเรื่องการนับถือผีบรรพบุรุษ และที่สำคัญยังศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างเข้มแข็ง เห็นได้จากปัจจุบันตามชุมชนต่าง ๆ จะมีวัดมอญเป็นศูนย์กลาง เช่น วัดคงคาราม วัดโพธิ์โสภาราม วัดมะขาม วัดใหญ่นครชุมน์ และวัดม่วง เป็นต้น ซึ่งจากชื่อวัดตั้งที่ได้ยกตัวอย่างนี้ล้วนแต่ชาวมอญในพื้นที่ได้นำมาจากชื่อเดิมที่มีอยู่ในแผ่นดินมอญในอดีตมาตั้งชื่อด้วย

ชาวมอญที่อาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรีซึ่งเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งพื้นที่ตำบลบ้านม่วงนั้นเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา และในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อ พ.ศ. 2446 กระทรวงมหาดไทยได้มีการจัดทำสำมะโนครัวแยกตามเชื้อชาติของประชากร พบว่าชาวไทยเชื้อสายมอญ ในมณฑลราชบุรีมีจำนวนทั้งสิ้น 12,000 คน และจากการสำรวจประชากรชาวมอญในประเทศไทยพบว่าใน พ.ศ. 2512-2515 มีชาวมอญในประเทศไทยรวม 94,229 คน กระจายอยู่ใน 17 จังหวัด ซึ่งจังหวัดที่มีประชากรชาวมอญอาศัยอยู่มากที่สุด 3 จังหวัดคือ ลำดับที่หนึ่ง จังหวัดปทุมธานีจำนวน 22,230 คน ลำดับที่สอง จังหวัดสมุทรสาครจำนวน 20,312 คน และลำดับที่สาม จังหวัดราชบุรีจำนวน 15,480 คน (สุจริตลักษณ์ ตีผดุง และคณะ, 2542) ชาวมอญที่อาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรี มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 3 ของประเทศไทย

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้นพบว่า ในพื้นที่จังหวัดราชบุรีแห่งนี้มีชาวมอญอาศัยจำนวนมาก และอาศัยอยู่ในพื้นที่ 2 อำเภอคือ อำเภอบ้านโป่งและอำเภोधุทธาราม โดยพื้นที่ที่ผู้วิจัยศึกษาคือ ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ชาวมอญกลุ่มนี้ยังคงรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของตนไว้ได้อย่างน่าสนใจและน่าศึกษารวมทั้งภายในชุมชนยังเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วง ซึ่งมีความสำคัญสำหรับชุมชนอย่างมาก โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างพิพิธภัณฑสถานนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีของมอญให้คงอยู่ถึงลูกหลานในอนาคตและชาวมอญภายในตำบลบ้านม่วงนี้ ยังได้เข้าไปมีบทบาทในการทำงานภาครัฐ โดยเข้าไปพัฒนาชุมชนของตนเอง เช่น การดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นนายกและรองนายกองค์การบริหาร บริหาร ส่วนตำบล รับราชการครู หรือในตำแหน่งอื่น ๆ ซึ่งการเข้าไปทำงานในภาครัฐนี้ ทำให้เห็นถึงความเข้มแข็งของการรักษาความเป็นมอญภายในชุมชน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพลังของชาวมอญที่ทำให้ชุมชนมอญ ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่งแห่งนี้ยังคงรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีของตนเองได้อย่างดีซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชาวมอญ ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
2. ศึกษาถึงวิถีชีวิตและบทบาทของชุมชนชาวมอญ ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
3. วิเคราะห์การผสมกลมกลืนของมอญจนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย และพลังของชาวมอญที่ใช้ในการขับเคลื่อนเพื่อให้ความเป็นมอญยังคงดำรงอยู่พร้อมไปกับการพัฒนาของประเทศไทยปัจจุบัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

มอญ หมายถึง ชาวมอญที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยและเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำแม่กลอง (ฝั่งด้านตะวันตกของแม่น้ำ) ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ชาวมอญกลุ่มนี้มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และยังคงรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อภายในชุมชนของตนไว้ได้อย่างเข้มแข็ง

วิถี หมายถึง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวมอญที่อาศัยอยู่ในตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี รวมถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และภูมิปัญญาของชาวมอญตำบลบ้านม่วงแห่งนี้

พลัง หมายถึง พลังการขับเคลื่อนของชาวมอญเพื่อแสดงถึงความเป็นตัวตนที่ยังคงอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องมอญ ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี: วิถีและพลัง การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยค้นคว้าและรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการศึกษาภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อธิบายวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยผ่านกระบวนการดังต่อไปนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของชาวมอญที่ได้อพยพเข้ามาในจังหวัดราชบุรี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ภูมิปัญญาของชาวมอญ ในตำบลบ้านม่วง และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชาวมอญในเรื่องต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าทั้งจากเอกสารชั้นต้น (Primary Sources) และเอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) ผู้วิจัยได้จัดแบ่งเอกสารเป็นประเภทต่าง ๆ ตามบริบทของเอกสาร จากนั้นจะทำการศึกษารายละเอียด ทั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการใช้เอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรรวมถึงหลักฐานที่ไม่ได้เป็นลายลักษณ์อักษรร่วมประกอบการศึกษา

2. การวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยจะลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ลงพื้นที่เข้าไปสำรวจพื้นที่ชุมชนมอญ อำเภอบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้อาวุโส และกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะลึก (Indepth Interview)

ส่วนที่ 3 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่ใช้ลายลักษณ์อักษร ทั้งข้อมูลขั้นต้น และข้อมูลชั้นรอง พร้อมทั้งสัมภาษณ์ตรวจสอบกลับกรองความถูกต้องของข้อมูล โดยผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) กับชาวบ้านที่เป็นคนไทยเชื้อสายมอญ ในตำบลบ้านม่วง (หมู่ที่1-8) อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารหลักฐานและข้อมูลจากการลงภาคสนาม มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่ออธิบายการเข้ามาตั้งถิ่นฐาน พัฒนาการ วิถีชีวิต และบทบาทของชาวมอญ ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี รวมถึงวิเคราะห์การผสมกลมกลืนของมอญจนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย และชาวมอญยังได้สร้างพลังของตนเอง โดยใช้ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกในการขับเคลื่อนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ เพื่อให้ความเป็นมอญยังคงดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน อันจะนำมาซึ่งฐานข้อมูลของชุมชนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า อ้างอิง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในอนาคตต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะชุมชนที่มีชาวมอญอาศัยอยู่ในตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งตำบลบ้านม่วงมีอยู่ทั้งหมด 8 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 8 ซึ่งถือว่าเป็นภาพรวมของชาวมอญที่อยู่ในอำเภอบ้านโป่ง ตำบลบ้านม่วง

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาเนื้อหาครอบคลุม 2 ส่วนหลัก ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ คือ ศึกษาการตั้งถิ่นฐาน พัฒนาการ ของชาวมอญตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และวิถีชีวิตของชาวมอญ รวมทั้งวิเคราะห์การผสมกลมกลืนเข้ากับสังคมไทย และศึกษาถึงบทบาททางด้านต่าง ๆ รวมถึงพลังของชาวมอญที่สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมไทย

สรุปผลการวิจัย

ชนชาติมอญมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ซึ่งมีความเจริญรุ่งเรืองทั้งด้านการค้า ศาสนา และอารยธรรม อาณาจักรมอญในอดีตเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ตั้งอยู่ที่ราบลุ่มปากแม่น้ำอิรวดีและรอบอ่าวมะละเกาะ เช่น เมืองหงสาวดี ว่างุ้ง สะเทิม มะละแหม่ง เกาะลำเลิง ทวาย มะริด ตะนาวศรี อาณาจักรมอญมีกำเนิดในสมัยพุทธกาลเมื่อกว่า 2,500 ปีที่แล้วโดยมีเมืองหงสาวดีหรือเมืองพะโคเป็นศูนย์กลางอีกแห่งหนึ่ง ในเวลาต่อมาเมืองหงสาวดีและอาณาจักรมอญ ได้ตกอยู่ภายใต้อาณาจักรพม่า จากการถูกกดขี่และการถูกเกณฑ์แรงงานเพื่อไปทำสงคราม จึงทำให้ชาวมอญอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทย จำนวน 9 ครั้งคือตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ โดยที่พระมหากษัตริย์ไทยเติมพระทัยในการต้อนรับและยังพระราชทานพื้นที่สำหรับให้ชาวมอญได้สร้างบ้านเรือนและประกอบอาชีพจนมาถึงปัจจุบัน

ชาวมอญได้นำเอาภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของตนเขามาด้วย โดยเฉพาะชาวมอญที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองกล่าวคือ ชาวมอญตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ที่เชื่อว่าบรรพบุรุษรุ่นแรกอพยพมาจากพม่าเมื่อครั้ง ช่วงรัชสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พ.ศ. 2133-2148) โดยติดตามพระมหาเถรคันฉ่อง ซึ่งเป็นพระสงฆ์เชื้อสายมอญนิกายมหายานเข้ามาตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำแม่กลอง ให้ชื่อหมู่บ้านเหมือนเดิมในพม่าว่า “บ้านม่วง” และตั้งชื่อวัดประจำหมู่บ้านว่า “วัดม่วง” ในทะเบียนวัดกรมการศาสนาได้ระบุว่า “วัดม่วงประกาศจัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2223 ซึ่งตรงกับสมัยอยุธยาในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199-2231) วัดม่วงจึงมีอายุไม่ต่ำกว่า 337 ปี เมื่อนับจากปัจจุบันคือ พ.ศ. 2560

สภาพทั่วไปภายในชุมชนปัจจุบัน มีหมู่บ้านทั้งหมด 8 หมู่บ้าน ชาวมอญตั้งที่อยู่อาศัยบริเวณริมแม่น้ำแม่กลองฝั่งตะวันตกของอำเภอบ้านโป่ง ภายในหมู่บ้านเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง วัด โรงเรียน เป็นต้น (ดังภาพที่ 1) การปกครองของตำบลบ้านม่วงมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และรัฐยังได้มีการจัดเป็นรูปขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยรัฐบาลกำหนดให้มีการบริหารท้องถิ่นตนเอง เพื่อให้สนองต่อความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริง จึงทำให้ตำบลบ้านม่วงแห่งนี้ได้เริ่มต้นการพัฒนาของชุมชนและมีการพัฒนาสาธารณูปโภคต่าง ๆ ทำให้ชาวบ้านม่วงได้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น และอาชีพของชาวมอญตำบลบ้านม่วง (ดังภาพที่ 2) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก อาชีพที่รองลงมาคือ อาชีพทอผ้า อาชีพค้าขาย และทำงานภายในหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ภาพที่ 1 วัดม่วงและพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่กลองฝั่งตะวันตก

ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ที่มา: อิมธิรา อ่อนคำ ถ่ายเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2559

ภาพที่ 2 การทอผ้ามอญและการค้าขายในตลาดวัดม่วง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ที่มา: อิมธิรา อ่อนคำ ถ่ายเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2559

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวมอญบ้านม่วงไม่แตกต่างจากชาวมอญภาคกลางทั่วไป และชาวมอญยังมีลักษณะที่เหมือนกับคนไทยแต่มีข้อที่แตกต่างไปจากคนไทย คือเรื่อง ภาษา ซึ่งภายในชุมชนนี้ยังคงมีการสื่อสารพูดคุยกันเป็นภาษามอญอยู่คือกลุ่มชาวบ้านที่มีอายุตั้งแต่ 40-50 ปีขึ้นไป แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้ภายในชุมชนมอญได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็ก ๆ ภายในชุมชนสื่อสารภาษามอญน้อยลง และการศึกษาในโรงเรียนมีการบังคับให้เรียนหนังสือเรียนภาษาไทยและต้องสื่อสารกับครูเป็นภาษาไทย จึงทำให้เด็ก ๆ ภายในหมู่บ้านมีการใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษามอญ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลาผ่านไปภายในชุมชนได้เกิดการอนุรักษ์ภาษามอญขึ้น ด้วยเหตุผลเพราะคนในชุมชนสื่อสารภาษามอญน้อยลง ดังนั้น จึงเริ่มมีการฟื้นฟูภาษามอญขึ้นโดยการร่วมมือร่วมใจกันจากชาวบ้านในชุมชน จากปราชญ์

ชาวบ้าน และครูในโรงเรียน โดยมีความพยายามที่ให้เด็กนักเรียนภายในชุมชนแห่งนี้ รวมถึงชาวบ้านทุกคนได้รวมใจกันอนุรักษ์ภาษามอญไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชนมอญแห่งนี้

การแต่งกายของชาวมอญ โดยทั่วไปนั้นชาวมอญจะแต่งกายเหมือนกับคนไทย แต่เมื่อเวลาที่ชาวมอญเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาจะแต่งกายแบบมอญไปทำบุญ ผู้หญิงจะนุ่งผ้าถุง เสื้อแขนสั้นหรือแขนกระบอก และที่สำคัญคือจะต้องมีสไบ ส่วนผู้ชายจะนุ่งโจงกระเบน ใส่เสื้อแขนสั้นหรือแขนยาวและมีผ้าคาดบ่าเพื่อเข้าไปทำบุญที่วัดทุกครั้ง และการแต่งกายที่จะสามารถเห็นชาวมอญแต่งกายแบบมอญก็คือ เมื่อถึงวันงานประเพณีต่าง ๆ ของชาวมอญ เช่น วันประเพณีสงกรานต์ เพราะชาวมอญเองก็ยังถือว่าเป็นวันเทศกาลวัฒนธรรมที่สำคัญ ดังนั้น ชาวมอญทุกคนในชุมชนจะแสดงออกถึงความเป็นชาติพันธุ์มอญของตนเองโดยการแต่งกายแบบมอญดั้งเดิม (ดังภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 การแต่งกายของสตรีมอญในเทศกาลวันสงกรานต์ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ที่มา: อิมธิรา อ่อนคำ ถ่ายเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2560

อาหารของชาวมอญบ้านม่วง มีการผสมกลมกลืนไปกับคนไทย แต่ลักษณะของการแกงที่มีความพิเศษ คือจะไม่ใส่กะทิ และจะมีการนำผักพื้นบ้านมาปรุงอาหารเช่น ผลมะตาด มะลิ้น ใบมะขาม ซึ่งผักเหล่านี้เป็นผักพื้นบ้านที่ชาวมอญต่างนิยมนำมาแกงและใส่ปลาอย่างรับประทานกันในครอบครัว

ลักษณะครอบครัวของชาวมอญบ้านม่วง เป็นครอบครัวขยาย การเป็นครอบครัวขยายนี้ก็จะเป็นอย่างที่ฝ่ายชายไปอยู่กับพ่อแม่ของฝ่ายหญิง และฝ่ายหญิงก็ไปอยู่กับพ่อแม่ของฝ่ายชาย หรือในบางครั้งคู่สามีภรรยาที่แยกครอบครัวออกมาอยู่เป็นครอบครัวเดี่ยว และลักษณะที่ไปสร้างบ้านเรือนใหม่แต่ก็จะอยู่ไม่ไกลกับบ้านของพ่อกับแม่ หรือในบางครั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน บ้านเรือนของชาวมอญส่วนใหญ่จะเป็นบ้านไม้ ใต้ถุนสูง ปัจจุบันการสร้างบ้านจะเป็นรูปแบบไม้กึ่งปูน หรือบางหลังก็เป็นบ้านปูนชั้นเดียว แต่ชาวมอญจะยังคงเคร่งครัดในการเลือกวันที่จะสร้างบ้านตามวันเวลาที่มีการบันทึกไว้ ภายในบ้านของชาวมอญจะมีการแบ่งสัดส่วนที่ชัดเจนโดยผ่านการบอกกล่าวของผู้รู้เรื่องการสร้างบ้าน โดยหากบ้านไหนไม่มีห้องผีบรรพบุรุษก็ต้องมีเสากรุงผีบรรพบุรุษแทน ซึ่งหากบ้านใดที่มีผีบรรพบุรุษ (ผีมอญ) อยู่ภายในบ้านบ้านนั้นจะไม่มีศาลพระภูมิตั้งอยู่หน้าบ้าน และหากว่าบ้านใดที่มีศาลพระภูมิตั้งไว้หน้าบ้านก็แสดงว่าบ้านหลังนั้นไม่มีผีบรรพบุรุษจากความเชื่อเรื่องของผีจึงมีความสอดคล้องกับเรื่อง การรักษาโรคต่าง ๆ ของชาวมอญกล่าวคือ ชาวมอญจะมีความเชื่อในเรื่องของผีบรรพบุรุษที่ได้เข้ามาทับบาทในเรื่องของการรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ในอดีตชาวมอญเชื่อว่า หากมีอาการเจ็บป่วยเป็นระยะเวลานาน ๆ เป็นผลมาจากการการบังคาลให้มีการเจ็บป่วยจากผีบรรพบุรุษ จะต้องรีบไปพบกับคนทรง เพื่อไปทำการขอขมาผีบรรพบุรุษในตระกูล แต่เมื่อภายในชุมชนได้มีการพัฒนาจากภาครัฐเกี่ยวกับการสาธารณสุขได้เข้ามาพัฒนาจึงทำให้การรักษาโรคภัยไข้เจ็บของชาวมอญใน

พื้นที่ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยการไปรักษากับแพทย์แผนปัจจุบันมากขึ้น และมีการจัดตั้งอนามัยภายในตำบลมีกองทุนยาประจำหมู่บ้านทั้ง 8 หมู่บ้าน ซึ่งถือว่าเป็นการทำให้คุณภาพชีวิตของชาวมอญในพื้นที่แห่งนี้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าในอดีตจากความรู้สมัยใหม่ทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในขณะที่วิถีทั่วไปก็ยังคงรักษาความเชื่อดั้งเดิมของตน

ชาวมอญบ้านม่วงมีความเชื่อและเคร่งครัดในพุทธศาสนาอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีความเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตั้งอยู่ในตำบลบ้านม่วงด้วย และรวมถึงความเชื่อเรื่องผีโดยเฉพาะผีบรรพบุรุษ มีการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านทุกปี และยังมีความเชื่อที่ถือเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของชาวมอญบ้านม่วงคือ ประเพณีการนับถือผีบรรพบุรุษ โดยเฉพาะบ้านที่เป็น “ต้นผี” หรือ “บ้านที่มีเสาบูชาผีบรรพบุรุษ” ก็ยังคงมีเสากระบือหรือเสาผีบรรพบุรุษอยู่ภายในบ้าน ซึ่งจะมีพิธีเช่นไหว้กันในเดือน 6 ของทุกปี โดยสมาชิกในครอบครัวจะได้รับการสอนให้รู้จักและนับถือผีบรรพบุรุษประจำตระกูลของตนเอง ทุกครอบครัวได้กำหนดให้ลูกชายคนโตเป็น “ต้นผี” หรือเป็น “ผู้รับสืบทอดบูชาผี” ซึ่งจะเป็นผู้สืบทอดการเลี้ยงและการทำพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสิริมงคล โชคดี และมีความสุขในครอบครัว ญาติพี่น้องที่อยู่ทั้งใกล้และไกลจะต้องกลับมาพร้อมประกอบพิธี (ดังภาพที่ 4) เห็นได้จากการสร้างบ้านของชาวมอญ ทุกเรือนจึงให้ความสำคัญกับ “เสาเอก” ของบ้านเป็นเสาที่ชาวมอญนับถือมากที่สุด เพราะเป็นที่ไหว้ผีบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ทวด และการไหว้ผีบรรพบุรุษนั้นหากบ้านไหนมีผู้ทำผิดผีไว้ ก็จะต้องมีการจัดพิธีรำผีในวันนั้นด้วย การที่เป็นลูกหลานของชาวมอญนั้นจะต้องระวังไม่ให้มีการกระทำที่ผิดจนทำให้ผีบรรพบุรุษโกรธ ซึ่งในข้อนี้ลูกหลานชาวมอญทุกคนจะทราบกันดี และยังคงถือปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่ายุคสมัยจะเปลี่ยนแปลงไปความเชื่อในเรื่องของผี สำหรับชาวมอญแล้วยังคงมีความเชื่อเรื่องนี้อย่างเต็มเปี่ยม และลูกหลานชาวมอญทุกคนก็ต่างมีความเชื่อและความเคร่งครัดเช่นนี้มาตั้งแต่สมัยอดีต

ภาพที่ 4 พิธีการไหว้ผีบรรพบุรุษของชาวมอญ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ที่มา: อิมธิรา อ่อนคำ ถ่ายเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2557

ชาวมอญตำบลบ้านม่วงยังมีการสืบทอดประเพณีที่สำคัญ ๆ ที่ได้มีการปฏิบัติมาครั้งสมัยอดีตหลายประเพณีคือ ประเพณีการบวชของชาวมอญ โดยมีการจัดงานบวชทั้งหมด 3 วัน ซึ่งแต่ละวันก็จะมีรูปแบบของประเพณีที่ต่างกันไป แต่เนื่องจากการบวชครั้งก็จะใช้ค่าใช้จ่ายมาก จึงทำให้รูปแบบพิธีกรรมของชาวมอญมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างคืออาจมีการลดจำนวนจาก 3 วันเหลือแค่ 2 วันเป็นต้น

ประเพณีงานศพของชาวมอญมีความละเอียดอ่อนไม่ต่างจากงานบุญ ประเพณีงานศพนั้นชาวมอญจะมีความเคร่งครัดในรูปแบบการปฏิบัติอย่างมาก การตายของชาวมอญในแต่ละรูปแบบจะมีการปฏิบัติต่อศพที่แตกต่างกันไป ซึ่งถึงแม้ว่ายุคนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์แล้วก็ตาม แต่ชาวมอญก็ยังคงรักษารูปแบบประเพณีไว้อย่างเข้มแข็ง โดยยึดตามการบันทึกไว้ในคัมภีร์โลกสมุติ รวมถึงการมาช่วยเหลืองานศพก็เป็นสิ่งที่ชาวมอญพึงกระทำเพราะว่าถือว่าได้มาช่วยเหลือศพและจะได้บุญติดตัวกลับไปด้วย

ประเพณีที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา คือ ประเพณีถวายพินทานวันมาฆบูชา หรือเรียกว่า (จองโเฮ้ต้าน) ซึ่งประเพณีนี้จะมีการเผาข้าวหลามและนำไปถวายให้กับพระสงฆ์ จัดขึ้นในฤดูหนาว เพื่อให้พระสงฆ์ได้ออกมาผิงไฟพินท้อมกับการรับของทำบุญจากชาวบ้าน ประเพณีสงกรานต์ ซึ่งชาวมอญถือว่างานวันสงกรานต์เป็นงานที่สืบสานวัฒนธรรมมอญด้วย ดังนั้นชาวมอญในหมู่บ้านต่างมาร่วมในกันจัดงานประเพณีสงกรานต์ มาตักบาตรทำบุญ ส่งข้าวแช่กันตามวัดทุกปี ประเพณีการทำบุญเข้าพรรษา ก็ยังคงมีการเข้าวัดทำบุญทำตามธรรมเนียมของมอญทุกปี ประเพณีถวายผ้าจ่านาพรรษาหรือ (ออกพรรษา) ประเพณีที่ต่อเนื่องกับประเพณีออกพรรษาคือ ประเพณีเทศน์มหาชาติและแข่งเรือยาว ชาวมอญมีความเชื่อว่า หากได้ฟังการเทศน์มหาชาติครบ 13 กัณฑ์ก็ถือว่าจะได้ขึ้นสวรรค์ ซึ่งความเชื่อของคนไทยและคนมอญมีความคล้ายกัน เนื่องจากมีการนับถือพุทธศาสนา และในวันเทศน์มหาชาติก็จะมีกิจกรรมสนุกสนานคือ การแข่งเรือในแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งได้เห็นถึงความสามัคคีกันของหมู่คณะด้วย

ชาวมอญตำบลบ้านม่วง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมของไทยได้เป็นอย่างดี จึงนำไปสู่การผสมกลมกลืนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งจากภายในและปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายของรัฐบาลซึ่งชาวมอญได้ผสมกลมกลืนจนเป็นส่วนหนึ่งในสังคมไทยโดยการพัฒนาจากภาครัฐที่มีการพัฒนาไปอย่างทั่วประเทศโดยมิได้แบ่งแยกพื้นที่ในการพัฒนาแต่อย่างใด การผสมกลมกลืนโดยการตั้งถิ่นฐาน การอพยพย้ายถิ่น การศึกษา การประกอบอาชีพ และการแต่งงาน วิถีชีวิตของชาวมอญนั้นมีลักษณะหลายประการที่คล้ายกับคนไทยจึงนำไปสู่การผสมกลมกลืนและกลายเป็นคนไทยเชื้อสายมอญในที่สุด ลูกหลานมอญก็ได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีระบบการสอนเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการเรียนการสอนที่เป็นหลักสูตรของไทย มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ชาวมอญก็เหมือนกับคนไทย รวมถึงการประกอบธุรกิจร่วมกับคนไทย และสิ่งที่เป็นการผสมกลมกลืนก็คือ การแต่งงานกับคนไทย การย้ายถิ่นไปอยู่ในภูมิภาคอื่น อย่างไรก็ตาม ชาวมอญตำบลบ้านม่วงเองก็ยังไม่ถึงกับสูญเสียเอกลักษณ์เดิมของตนเองไปทั้งหมดเสียทีเดียว เพราะมอญยังคงรักษาประเพณีรวมถึงความเชื่อบางอย่างไว้อย่างเหนียวแน่น

นับตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาชาวมอญได้มีบทบาทด้านต่าง ๆ ดังเช่น การมีส่วนร่วมในการปกครองทั้งยังมีความสัมพันธ์กับราชวงศ์ในแผ่นดินไทย เมื่อมาจนถึงปัจจุบันสังคมมอญได้มีการพัฒนามากขึ้น จึงทำให้ลูกหลานชาวมอญมีการศึกษาที่สูงขึ้นและเมื่อจบการศึกษาแล้วก็ยังกลับมาดูแลทุกข์สุขให้กับผู้คนในท้องถิ่นของตนเองโดยการรับราชการในตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งบทบาทดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นประโยชน์กับชาวมอญในพื้นที่ที่ตนเคยได้อยู่อาศัยเป็นอย่างดีรวมทั้งการเป็นข้าราชการที่ดี มีคุณธรรมก็ยังถือเป็นการตอบแทนบุญคุณแผ่นดินไทยด้วย

พลังสำคัญที่ยังคงทำให้ชาวมอญได้เป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอกเกิดจากการสร้างเครือข่ายในรูปแบบต่าง ๆ คือ การก่อตั้งสมาคมมอญ การจัดทำวารสารมอญ การจัดงานวิชาการ รวมถึงการสร้างเครือข่ายโดยการใช้สื่อโซเชียลมีเดียผ่านช่องทางของเว็บไซต์ ช่องทางเฟซบุ๊ก และรายการโทรทัศน์ เป็นต้น รวมถึงการสร้างเครือข่ายโดยการจัดงานวันชาติมอญที่จัดขึ้นทุกปี การสร้างเครือข่ายทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ได้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการปรับตัวของชาวมอญเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย จะเห็นได้อย่างชัดเจนคือ การสร้างเครือข่ายทางสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก นั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มชมรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการปรับตัวให้เข้าไปสู่พลังความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ประเพณี และการแสดงความเป็นตัวตนของชาวมอญ เห็นได้จากการจัดตั้งสมาคมไทยรามัญ การจัดตั้งชมรมเยาวชนมอญกรุงเทพฯ การงานทางด้านวิชาการเช่น จัดทำวารสารเสียงรามัญ จัดทำหนังสือที่ระลึกสมาคมเยาวชนมอญกรุงเทพฯ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวภายในชุมชนมอญพื้นที่ต่าง ๆ และการจัดทำเฟซบุ๊กนี้ก็เพื่อใช้ในการให้ความรู้เชิงวิชาการรวมทั้งใช้ในการประชาสัมพันธ์การจัดงาน จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ของชาวมอญที่อยู่ทั่วประเทศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นพลังที่ทำให้คนภายนอกได้รู้จักชาติพันธุ์มอญและเป็นพลังที่จะทำให้ชาวมอญที่ตำบลบ้านม่วงแห่งนี้ได้ดำรงอยู่ต่อไปได้

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง มอญ ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี : วิถีและพลัง นั้นผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลอย่างละเอียดโดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของชาวมอญ การอพยพเข้ามาในประเทศไทย บทบาทของชาวมอญที่มีต่อสังคมไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมไปถึงจนถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ ของชาวมอญ และสิ่งที่ทำให้ชาวมอญนั้นได้กลายเป็นคนไทยเชื้อสายมอญ และพลังของชาวมอญที่มีความพยายามที่จะให้ชาติพันธุ์ของตนได้ดำรงอยู่บนโลกใบนี้ ซึ่งชาวมอญตำบลบ้านม่วง ดำเนินมาได้เป็นอย่างดี รวมทั้งพลังที่ชาวไทยเชื้อสายมอญช่วยกันพัฒนาสังคมมอญคู่ขนานไปกับการพัฒนาประเทศ จากการเข้ารับราชการ ทำงานในภาคเอกชน และการประกอบอาชีพต่าง ๆ ในสังคมไทย

ชาวมอญบ้านม่วงมีวิถีชีวิตที่คล้ายกับคนไทยอย่างมากแต่สิ่งที่แตกต่างคือ หัวใจของความเป็นชาติพันธุ์มอญ ซึ่งถือว่าเป็นเสน่ห์ของชาวมอญตำบลบ้านม่วง ชาวมอญที่นั่นทุกคนมีใจร่วมกัน ในชุมชนมีความพึ่งพาอาศัยกัน มีความยึดมั่นในความเป็นมอญ มีความรักสามัคคีในการสืบสานประเพณี วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ของตนได้เป็นอย่างดี แม้จะได้รับการพัฒนาจากภาครัฐ และชาวมอญเองก็ออกไปประกอบอาชีพและออกไปเพื่อการศึกษาในพื้นที่ แต่สิ่งที่มีความเป็นมอญคือความรักในผืนแผ่นดินมอญ ชาวมอญยังระลึกถึงบรรพบุรุษของตนเอง ระลึกถึงพระมหากษัตริย์และระลึกถึงแผ่นดินที่เคยยิ่งใหญ่ในอดีตอยู่เสมอ ยังคงเชิดชูความเป็นชาติพันธุ์ของตนเองมิเสื่อมคลาย ชาวมอญได้แสดงออกมาจากการรักษาวัฒนธรรมทางด้านภาษา การแต่งกาย รวมถึงประเพณีต่าง ๆ และความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์และความเชื่อเรื่องของผีบรรพบุรุษ ซึ่งสิ่งนี้ผู้วิจัยถือว่าเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวมอญที่ควบคู่ไปกับการเชื่อของศาสนาพุทธ

สิ่งต่าง ๆ ที่ชาวมอญตำบลบ้านม่วงได้นำเสนอออกมาเป็นไปอย่างธรรมชาตินั้นถือเป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลภายนอกสามารถเข้ามาสัมผัสและจับต้องได้ ไม่เพียงแต่รักษาวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อเท่านั้น ชาวมอญบ้านม่วงยังมีการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะของตนจากอาชีพที่นอกเหนือจากการทำนาทำไร่ คือ อาชีพการทอผ้า ซึ่งเป็นผ้าทอมือที่ชาวมอญตั้งแต่อดีตที่ได้อพยพเข้ามาประเทศไทย ชาวมอญก็ได้นำความสามารถด้านการทอผ้าติดตัวมาด้วยจนเป็นสิ่งที่ชาวมอญบ้านม่วงในปัจจุบันสามารถประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัวได้อีกส่วนหนึ่ง แต่การทอผ้าของชาวมอญ ตำบลบ้านม่วงนั้นยังคงประสบปัญหาอยู่คือ เรื่องช่องทางของการขายผ้ามอญทอมือ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา เมื่อปี พ.ศ. 2549 ภายในชุมชนได้มีการพยายามสร้างผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) แต่ก็ได้ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และหลังจากนั้นจึงทำให้สินค้าผ้ามอญทอมือที่จะจำหน่ายออกไปยังบุคคลภายนอกเป็นเรื่องที่ยาก เพราะจะจำหน่ายก็ต่อเมื่อมีคนสนใจเดินทางเข้ามาซื้อหรือจากการมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เท่านั้น ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในจังหวัดและภายในชุมชนควรตระหนักคิดหาวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านได้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกอย่างแพร่หลายรวมทั้งมีให้ช่องทางการขายที่หลากหลายโดยให้เข้าถึงผู้คนโดยทั่วไป หากมีการพัฒนาดังกล่าวนี้นี้ ก็จะสามารถทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น พร้อมทั้งชุมชนก็จะเป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอกอย่างแพร่หลาย

สิ่งที่น่าสนใจคือ พลังความเป็นชาติพันธุ์มอญ หรือพลังของการร่วมใจกันและความมีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การร่วมมือร่วมใจกันของชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และจากหน่วยงานภาครัฐทั้งภายในและภายนอกนั้น เป็นผลทำให้ชุมชนได้เกิดพลังในการสร้างพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วงขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจากวัดภายในชุมชนและจากชาวบ้าน โดยชาวบ้านได้นำสิ่งของเก่าโบราณมามอบให้กับพิพิธภัณฑ์เพื่อเก็บรักษาและจัดแสดงไว้ภายในพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้ลูกหลานหรือผู้ที่สนใจได้ศึกษา เรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์มอญ ซึ่งถือเป็นการสืบทอดความเป็นชาติพันธุ์มอญเพื่อให้ยังคงดำรงอยู่ และพลังของผู้นำชุมชนของตำบลบ้านม่วง ที่ได้ทุ่มเทและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ โดยร่วมกันสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ โดยได้รับความร่วมมือร่วมใจจากชาวมอญภายในชุมชนด้วยที่ไม่ต้องการให้มรดกเหล่านี้สูญหายหรือเลือนลางไป

ปัจจุบันชาวมอญมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นกระบอกเสียงซึ่งทำให้บุคคลภายนอกได้รู้จักความเป็นชาติพันธุ์มอญดียิ่งขึ้น ซึ่งจากความพยายามแสดงออกของชาวมอญนั้น เป็นการใช้สื่อเป็นประโยชน์อย่างมากถือเป็นการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวกับ

ชาติพันธุ์มอญรวมถึงการจัดตั้งชมรมมอญต่าง ๆ ก็ทำให้ชาติพันธุ์มอญได้เป็นที่รู้จักในสังคมไทยรวมไปถึงสังคมภายนอก ชาว มอญกำลังใช้สื่อเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงการยังมีอยู่ของชาติพันธุ์มอญและชาวมอญเองก็ยังคงมีบทบาทอยู่ในสังคมไทย และ สิ่งที่ทำให้ชาวมอญออกมาแสดงความเป็นชาติพันธุ์ของตนนั้นถือว่าเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่มีการบ่งบอกว่าประเทศไทยนั้นเป็น ชาติไทยมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ก็เนื่องมาจากคนไทยในชาติและรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในสังคมไทยและ ทำให้ชาติไทยมีความแข็งแกร่งอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยมองเห็นถึงประโยชน์เป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นฐานข้อมูลที่ดีในการที่จะ พัฒนาชุมชนมอญในมิติต่าง ๆ ได้ เช่น ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลทางวัฒนธรรม ประเพณี และสามารถเป็นฐานข้อมูลใน การพัฒนาชุมชนไปสู่ความเจริญและการคงไว้ซึ่งความเป็นตัวตนของชาติพันธุ์ได้อย่างชัดเจน และสามารถเป็นฐานข้อมูลในเชิง วิชาการที่เกี่ยวกับชุมชนชาติพันธุ์มอญได้อย่างสมบูรณ์กับผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงทางด้านพิธีกรรมและความเชื่อของชาวมอญในอดีตและ ปัจจุบัน อย่างเช่น พื้นที่ชาวมอญอำเภอบ้านโป่งและอำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่องผู้นำชุมชนมอญกับการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความธำรงอยู่ของชาติ พันธ์ุของตนเอง เพราะในปัจจุบันนี้การใช้สื่อเทคโนโลยีหรือสื่อประเภทต่าง ๆ เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ทำให้ชาวมอญ หันมาร่วมกันอนุรักษ์ความเป็นชาติพันธุ์ของตนเอง เช่น การใช้สื่อในการเสียงท่องสูตรคุณ อาขยาน เป็นภาษามอญ หรือ วิดีโอทำอาหารมอญทั้งคาวหวาน โดยอธิบายตั้งแต่วัตถุดิบ เช่น ต้นมะตาด มะสัน เป็นต้น
3. ควรศึกษาถึงประวัติของการก่อตั้งและบทบาทของสมาคมไทยรามัญและชมรมเขาวงกตมอญกรุงเทพฯ ที่มีผล ต่อสังคมของชาวไทยเชื้อสายมอญในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). *นำชมพิพิธภัณฑ์บ้านม่วง ประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม มอญ เดลง เมง รามัญ รามัญ เมง เดลง มอญ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- ทวี ธีระวงศ์เสรี. (2517). *สถานภาพทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุจิตลักษณ์ ดิมดุง; พรทิพย์ อุกุศลรัตน์; และ ประภาศรี คำสอาด. (2542). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์มอญ*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

Translated Thai References

- Deepadhung, Sujaritluck; Ausubharut, Bhornthip;& Dumsaard, Prapasri. (1999). *The encyclopedia of Mon ethnic groups in Thailand*. Bangkok : Sahathummic. (in Thai).
- Ministry of culture. (2007). *Wat Muang folk museum guide book, social and Cultural History, Mon Talaing Meng Raman Ramon Meng Talaing Mon*. 2nd ed. Bangkok: Published by Ministry of Culture. (in Thai).
- Threerawongseri, Tawee. (1974). *The legal status of the Chinese immigration in Thailand*. Bangkok: Odienstore. (in Thai).